

Petančič Davorin:

Svele gore.

Povest.

NA POGREBSČINI

Oče se je preinaknil na blazinah in legel na hrbet. Z očmi je motril črviv strop in pajka, ki si je predel v levem kotu zibavko.

»Lenčka!« jo je poklical. Na okna je padlo zanjajajoče sonce, prosevalo je skozi motne šipe na njegov blede obraz. »Lenčka!« je bil nepočakan, kakor da bi se mu mudilo kam na pot. Ona je prihitela z dvorišča, kjer je nakrmila kokoši in purane, ki so silili v hišno vežo.

»Kaj je, oče?«

»Kje so pa drugi? Miha, Lojze in Mara?« je vpraševal; glas se mu je tišil in postajal komaj slišen.

»Ni doma. V rebri pri otaviču so. Pa pridejo zdaj, ko bo večer...« Bilo ji je nerodno in se je v srcu razjezila na Miho, da nima nič srca in ljubezni za očeta.

»Zdaj, ko bo večer...« je mrmral in se motil. »Ko bo večer...«

»Kaj bi kaj radi, oče?«

Dojel je njen polni glas in ponudbo in se je oveselil še z zadnjo močjo.

»Seveda, bi nekaj rad...«

»Kaj, oče. Bom kar naredila. Samo povejte!«

»Poznaš Janeza, ki lovi po hostah? Podsredčki je. Saj je že bil tu...«

»Ga poznam, oče. Kaj bi radi?« Trepotala je in čakala, da bo pianil z vso močjo nad njo. Pa ni, ni mogel več. Samo prosil je:

»Tistega ne smeš vzeti, Lenčka. Berač je, nič nima. Tista služba dá samo lepo obleko in gladke roke, puško in psa. Eh, veš... njegov pes. Rolf je, kaj ne... Sinoči, se mi zdi, da sem ga videel... ne, samo slišal, kako je cvilil in bevskal... Takrat, ko me je... kamen... Njegov pes je bil. Zato ga ne smeš vzeti. Ljudje nekaj govorijo. Tebe imam najrajši, sem te vedno imel. Tistega psa, hočem reči Janeza, ne smeš vzeti, ker je berač. Ti boš pa bogata. Sto goldinarjev. Toliko nima nobena druga. Njega ne smeš... Njegov pes... Kako je cvilil...« Zmotil se je v mislih in besedah in omahnil v blazine. Čez čas je pristavil:

»Sem že naredil. Sto dobiš. Miha grunt, onadva pa po osemdeset. Ti si najmlajša... Vzemij metlo! Tam v kotu je pajek. Zmeti ga, da ne bo mrežil po hiši. Zmeti ga... Sto dobiš...«

Lenčka se je čutila, kakor da bi ji vsi udje oledeneli. Pridržavala je sapo in plala v solzah. Vzela je res metlo in posmeknila pajka iz levega kota. Oče je tedaj zaprl oči...

Ko je umiral, ni bilo nikogar pri njem. Skozi okna ni več prosevalo sonce. Bil je že večer. Zablodil je še v mislih na Janeza in njegovega psa, na grunt in denar, pa na najmlajšo svojo, Lenčko, potem pa se je obrnil, da bi zaspal... Občutil je nekaj trdega pod sabo, kakor da bi ležal na bakrenih kovancih... Še v zadnjih trenutkih, kakor vse življenje, je mislil, je moral misliti na bogastvo. Zanj je živel. Radi njega je umrl.

»Pa brez križa in sveče so umrli oče,« je točila in jokala Pepa, ko se je približala domu. Miha je vzel očetovo smrt, kot nekaj, kar se je moralo zgoditi. Strmel je v poteze na mrličevem obrazu, kakor da bi na njem bral testament. Mara in Lojze sta bila kakor drugi ljudje: jokala sta in po svoje žalovala. Ko so postavili oder, sta se umaknila pod lipo, da bi bila sama.

»Nič se ne bo izpremenilo, ti rečem,« je proročevala Mara.

»Saj boš denar dobila. Poročiš se, pa boš rešena...«

»Kaj boš pa ti?«

3

Mislil je trenotek, potem pa je odgovoril, občutno žalostno:

»Ne vem še. Ali od svetih Gor ne grem. Rajši sem za hlapca doma.«

Ugibala sta in mislila, kako bi se rešila bratovega jarma, nič lažjega, kakor je bil očetov.

Pepa je občutila bližino onostranstva in se poglabljala v tugi. Ona je verovala... V Marijo in v Boga. Marija ji je bila bližje, zelo blizu...

Vzpela se je do cerkve in s v temi dotipala do vrvi. Tako je bila oslabela: veliki zvon se ni hotel zdramiti, da bi zapel žalno pesem... Mali je že klenkal v mirnost noči... Stisnila je z vso močjo v desnici vrv in potegnila. Tedaj se je oglasil zaspansko, kakor od daleč. Popevala sta mali in veliki in oznanjala fari, da je stari mežnar zaspal. Prišel je še Lojze in zvonila sta dolgo v noč...

Dva večera so se zbirali sosede in znanci, da so čuli pri mrliču. Peli so posvetne pesmi in se smejali, pa nezadovoljni so bili, ker je Miha škrtal pri pijači. Pepa je trpela v kotu na zapečku. Pomignila je Mihi in mu na uho pošepetala:

»Ni prav, da nič ne molijo. Ti si gospodar, reci jim!«

Povsod delajo tako — —,« je zagodrnjal jezno in se obrnil. Pepa pa je molila še bolj. Lojze je včasih posedel pri njej in ji pomagal. Mara je šla leč. Lenčka pa je prebedela dve noči v kuhinji in mislila dve misli: da je najmlajša in da je bil Rolf ono noč v dobri...

Ko so povabljeni odšli od pogrebsčine, je nastopila mučna tišina med brati in sestrami. Lenčka in Pepa sta nemeli zase in trpeli. Lojze in Mara pa sta čakala, kdaj bo Miha spregovoril, ki je mečkal med prsti, nerodno debelimi, velik kos sivega papirja. Obočavljal se je, kakor da se ne bi upal razgrniti pisanja, kakor da bi moralo biti v njem nekaj usodnega.

»Kaj so dali zapisati?« se je končno ojunčila Mara.

»Beri, Miha!« je zaprosil Lojze.

Miha je vstal in se sprehodil po sobi.

»Oh, prvi dan po smrti, pa že imajo take skrbi!« je jadikovala Pepa. Miha se ni zmenil za njo. Ustavil se je, kakor slučajno pri oknu in pogledal na košček neba, ki je bilo nad njim, posejano s sirastimi meglami.

»Za delo bo,« je odločil in s trepetajočimi prsti razgrnil popisano polo. Prebral je najprej zase, počasi zlogovaje. Srdita nevolja mu je planila v oči; črne, košate obrvi so se stisnile s trepalnicami.

»Lenčka, najmlajša pa sto! Zakaj le?«

Presenetilo je vse.

»Sto!«

Mara je zazevala in mrla od tegobe.

»Koliko dobim jaz?«

»Vi pa po osemdeset. Vsi enako. Kake pameti so bili oče! Zdaj, ko ni denarja, pa dajo vsakemu toliko. Lenčki sto! Čemu le!«

In vsi so postali nevoljni razen Pepe. Lenčka se je branila:

»Saj nisem jaz rekla. Sami so dali, kakor so hoteli.«

»Niso bili pri pameti. Seveda ne, ko jim je pa lobanjo pobilo. To pisanje ne velja!«

Zopet so molčali vsi. Miho so poznali, Lenčko zavidalni.

»Za maše niso nič dali, za spomine, križeve pote in vigilije? Nič?«

»Nič!«

»Svoje bom dala za cerkev, za maše in molitve. Da ne bo duša trpela. Ko so na vse pozabili, menda že res ni bilo vse v redu v njihovi glavi.«

Miha je stiskal pesti in si zgrizel ustnice, da so sonele.

»Jaz na prevzamem grunta,« je naenkrat zaplamenelo iz njega.

Divji psi svariijo pred letalci.

V Dagaburju na južnem bojišču je švedska bolnica Rdečega križa. Kakor po večini abesinskih naselbin se podijo tudi po Dagaburju številni psi. Če so zelo lačni, lahko postanejo nevarni tudi ljudem. Lepega dne so čuli člani švedskega Rdečega križa, kako neznansko tulijo krog njihove bolnice krdele podivjanih psov. Tulenje je pričelo ravno pet minut pred napadom italijanskih bombnih letal. Švedi so koj uganili, da jih živali svariijo pred nevarnostjo iz zraka in so pravočasno spravili na varno bolnike in celo osebje bolnice. Ko je bila celotna naselbina Rdečega križa v zatočiščih, so že bili nad njimi italijanski letalci, ki so metalli zastoj na izpraznjene šotore bombe in streljali iz strojníc. Niti eden človek ni bil ranjen. Od tedaj se veselijo divji psi v Dagaburju hvalečnosti in priznanja.

Najnovejša angleška reklama.

Trgovine v Londonu so začele izrabljati vojno v vzhodni Afriki v reklamne svrhe. Pred nekaterimi večjimi prodajalnami je videti po dva vojaka in sicer enega v italijanski in drugega v abesinski uniformi.

PIŠITE SE DANES!

Ostanki

mariborskih tekstilnih tovarn brez napak, pristno-barvni. »Paket serija A« za moško, žensko, namizno, posteljno perilo in rjuhe. »Paket serija B« izključno zimski topli flaneli in barhenti najboljše kakovosti vsak Paket 10 do 20 m samo Din 107. Dalje novi »Original Kosmos Z paket«, vsebuje 2.80 m sukna za eno dolgo zimsko suknjo, oziroma za ženski plašč, lepe temne barve, ali pa 1.80 m za kratko zimsko suknjo in 1.20 m posebno močnega struksa ali sukna za ene hlače. Tudi ta paket samo Din 107. Vsi paketi poštnine prosto. — Neprimerno vzajem nazaj in zamenjam. Pišite takoj na

»KOSMOS« razpošiljalnico ostankov maribor. tekst. tovarn, MARIBOR, Dvořaková cesta 1, 1003

(Dalje sledi.)